

Wijziging Arbowet ingrijpend voor werkgever en -nemer

Monique van Blijswijk

Eén nieuw Arbobesluit met maximaal 600 bepalingen. Als het aan minister De Vries van SZW ligt gaat het voorstel begin 1994 voor advies richting SER. Daarmee kan een eind komen aan de huidige dertig arbobesluiten (met 1200 bepalingen!). Dus ook een eind aan de beperkte werkingssfeer, aan de verouderde en te lichte (straf)sancties en aan te ruime vrijstellings- en ontheffingsmogelijkheden.

Het vereenvoudigen van de regelgeving en het concentreren op basisnormering is het komend jaar een van de hoofdlijnen in het arbeidsomstandighedenbeleid van het ministerie. Al enige tijd (jaren) komen uit den lande signalen dat de Arbowet te ingewikkeld, gedetailleerd en onoverzichtelijk is. De wet bevat meer dan alleen basisnormen en het instrumentarium van de AI is niet effectief genoeg om de basisnormen, laat staan andere bepalingen, te kunnen handhaven. Reden voor de Commissie Kortman, die de wetgevingsprojecten toetst, de herziening van de Arbowet in het werkprogramma op te nemen.

Niet zo zeer de Arbowet is een 'wetskolos' geworden, maar meer de vele op de wet gebaseerde besluiten (1200 artikelen verspreid over meer dan dertig besluiten). Consequentie is dat de werkgever veel besluiten moet raadplegen op zoek naar die arbeidsbeschermende regels die van toepassing zijn voor zijn bedrijf. Daar komt bij dat een aanzienlijk deel van de bepalingen zo gedateerd zijn, dat zij niet of nauwelijks enige maatschappelijke betekenis (meer) hebben.

Integrale herziening van de Arbowet is, mede onder invloed van de uitgebreide EG-kaderrichtlijn voor Veiligheid en Gezondheid op het werk, noodzakelijk geworden. Momenteel ligt een fors aantal voorstellen tot wijziging van de wet op tafel. Naast de EG-kaderrichtlijn, betreft dit onder meer wijziging van art. 9 (melding en registratie van ongevallen en beroepsziekten) en het bij de Arbowet 'onderbrengen' van seksuele intimidatie en van thuiswerk. Verder zal in 1994 de algemene maatregel van bestuur zwangere werkneemsters vastgesteld worden. Deze AMvB moet het uitreden van vrouwen rond de geboorte van kinderen voorkomen.

Schoonmaakbranche, bijzondere aandacht van de AI.

Foto: Chris Pennarts

Arbeidstijdenwet

De Arbeidstijdenwet 1919 en de Studadoorswet staan ook op de nominatie voor een algehele herziening. Het wetsvoorstel Arbeidstijdenwet geeft normen voor maximale werktijden, minimale rusttijden, ploegenarbeid, nachtarbeid, onregelmatige diensten, voor pauzes tijdens het werk, enzovoorts. Belangrijk uitgangspunt is om, binnen bepaalde grenzen, te komen tot flexibilisering van de werktijden. Volgens SZW is dit zowel uit het oogpunt van bedrijfsvoering als vanuit het gezichtspunt van werknemers een gewenste ontwikkeling. Een belangrijke rol zal daarin worden weggelegd voor de sociale partners. Bedoeling is dat de wet ook van kracht wordt voor de overheid. Tevens wordt in de Arbeidstijdenwet een aantal EG-richtlijnen opgenomen. Het betreft (een belangrijk deel

van) de richtlijn 'Organisatie van de arbeidstijd', de richtlijn 'Zwangere werkneemsters' en de (concept) richtlijn 'Bescherming van jongeren'. Minister De Vries streeft er naar het wetsvoorstel het komend voorjaar bij de Tweede Kamer in te dienen.

Fusie

Bij de behandeling in de Tweede Kamer van het wetsvoorstel wijziging Arbowet is ingegaan op de subsidiëring van het arbo-onderzoek en die van het Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden (NIA). Besloten is de structuur van deze bijdragen opnieuw te bestuderen. Dit onder andere in het kader van de door de Raad voor Gezondheidsonderzoek geadviseerde fusie van het NIA en (een deel van) het Nederlands Instituut voor Preventieve Gezondheidszorg (NIPG-TNO). Hier-

over vinden op dit moment besprekingen plaats op bestuurs- en directieniveau.

In de discussie rond fusies denkt SZW dat in overweging moet worden genomen in hoeverre samenwerking op dit gebied beperkt moet blijven tot genoemde instituten. Ook de taakstelling en de bestuurlijke vormgeving van de nieuwe combinaties, alsmede de financiële basis moeten volgens SZW in beraad worden genomen. Gekeken wordt of op de langere termijn ook andere partijen in de discussie betrokken kunnen worden. In het kader van de grotere verantwoordelijkheid van de sociale partners voor verbetering van de arbeidsomstandigheden (stimulering zelfwerkzaamheid, eveneens hoofdlijn binnen het beleid), schenkt De Vries in de nota ook kort aandacht aan arbozorgsystemen, arbodiensten en certificering van arbozorg. Door de wijziging van de Arbowet in combinatie met de Wet Terugdringing Ziekteverzuim zal een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling op het gebied van de sociaal-medische begeleiding tussen werkgevers en bedrijfsverenigingen tot stand worden gebracht. Hiervoor zal de Sociale Verzekeringsraad zorgdragen.

Stress

Op het gebied van verbetering van de arbeidsomstandigheden gaat komend jaar de aandacht met name uit naar het voorkómen van stress. Het ontwikkelen van methodes voor stresspreventie (stress is de belangrijkste oorzaak van arbeidsongeschiktheid) worden in 1994 voortgezet. Deze projecten lopen onder meer in de bouw en de intramurale gezondheidszorg.

Naast de projecten is er het voornemen te onderzoeken of mensen die op psychische gronden arbeidsongeschikt zijn verklaard weer betaald werk kunnen verrichten. Het gaat hier om 300 000 geheel of gedeeltelijk afgekeurde werknemers. De Vries en staatssecretaris Wallage zullen de diverse onderzoeken op het gebied van stresspreventie gebruiken voor de evaluatie van hun beleid. Met die resultaten kunnen werkgevers en -nemers de eigen verantwoordelijkheid op het gebied van stresspreventie verder vorm geven. Bij de risico-inventarisatie en -evaluatie zal stresspreventie nadrukkelijk aandacht moeten krijgen, aldus de bewindvoerders.

Andere deelterreinen binnen het beleid zijn: produktveiligheidsbeleid, aandacht voor selectie en werving van werknemers, stralingshygiëne, het arbeidsveiligheidsrapport, privatisering van het Stoomwezen en

kernenergie.

Op grond van de uitgangspunten in het Integrale Beleidsplan Arbeidsomstandigheden (IBA) zal bij inspecties in bedrijven steeds meer nadruk komen te liggen op het toetsen van de zorg voor arbeidsomstandigheden (systeembenadering). De werkplekinspectie zal in toenemende mate dienen voor toetsing van het effect van de arbozorg binnen een onderneming. Het opsporen van overtredingen blijft daarnaast bestaan.

Voor de beschikbare capaciteit zal in 1994 ongeveer 65% van de tijd van de AI worden ingezet voor actieve inspecties (eigen initiatief) en 35% voor reactief onderzoek (naar aanleiding van impulsen van buiten).

In de actieve inspecties wordt in 1994 in toenemende mate aandacht geschonken aan de grootste 'ziekmakers': het ontbreken van een arbobeleid binnen ondernemingen en de psychische, fysieke en chemische belasting. In 1994 zal de AI bijzondere aandacht besteden aan risicovolle bedrijfstakken als de bouwnijverheid, het baggerbedrijf, de houtverwerkende bedrijven, het wegvervoer, de intramurale gezondheidszorg, de landbouw, de grafische sector en de schoonmaakbranche.

Verder zal de AI inspectieprojecten landelijk voorbereiden (standaardisatie van inspecties). Tevens zijn drie werkgroepen met kwaliteitsborgende taken ingesteld ter verbetering van het optreden van de AI. De eerste resultaten van deze werkgroepen worden in 1994 verwacht.

Voorlichting

Aangezien de gevolgen van de implementatie van de EG-kaderrichtlijn voor Veiligheid en Gezondheid op het werk voor zowel werkgevers als -nemers bijzonder grote gevolgen kan hebben, worden direct bij de invoering verschillende voorlichtingsmiddelen ingezet. Dit om de bekendheid van de nieuwe wet- en regelgeving te vergroten en bedrijven en instellingen te stimuleren zelf initiatieven te ontwikkelen op het terrein van arbeidsomstandigheden. Voorlichting zal ook op maat gesneden aan de diverse doelgroepen worden gegeven. De AI zal haar projectgewijze aanpak onder de aandacht brengen via de nieuwsbrief Inspectienieuws. In de nieuwsbrief wordt verslag gedaan van afzonderlijke projecten. In samenwerking met de sociale partners zal de AI deelnemen in voorlichtingsactiviteiten ten behoeve van specifieke bedrijfstakken.

Nieuwe

Arbo-onderzoek II

Het Sociaal-Wetenschappelijk Informatie- en Documentatiecentrum SWIDOC heeft in samenwerking met het NIA een tweede publikatie onder de titel 'Arbo-onderzoek' uitgebracht. Zo'n 150 lopende en recentelijk afgesloten onderzoeken op het gebied van arbeidsomstandigheden uit de periode september 1991 tot april 1993 zijn daarin samengevoegd. Een belangrijke meerwaarde, naast de 100 maatschappijwetenschappelijke onderzoeken, vormen de 55 onderzoeken uit andere disciplines, waaronder medische, technologische en landbouwwetenschappelijke.

De onderzoeken zijn ingedeeld in zeven hoofdthema's: sociale indicatoren (waaronder ziekteverzuim en stress); arbeidsongeschiktheid en reïntegratie; kwaliteit van de arbeid; veiligheid en persoonlijke beschermingsmiddelen; automatisering, nieuwe technieken en nieuwe vormen van arbeidsorganisatie; Arbowedet en medezeggenschap; sociale gezondheidszorg, deskundige diensten en gezondheidsvoorlichting. Per onderzoek zijn de titel en een korte samenvatting opgenomen, de looptijd van het onderzoek, de namen van de onderzoekers, de contactpersoon en de instelling waar het onderzoek wordt verricht. Verder worden vermeld de voorgenomen publikatievorm en de titelbeschrijvingen van eventuele reeds verschenen publikaties.

Het boekje kost f 25 incl. verzendkosten en is te bestellen bij het SWIDOC, Afdeling Lopend Onderzoek, tel. 020-6225061, fax 6238374.

Arbo-onderzoek II: inventarisatie van onderzoek naar arbeid, veiligheid en gezondheid. 1991-1993: thema-documentatie lopend onderzoek sociale wetenschappen. SWIDOC/NIA, 1993, 51 p.